

Talousarviokehys ja talousarvion laadintaohje vuodelle 2024

Kunnanhallitus 14.08.2023 § 158
392/02.01.00/2023

Julkisen talouden kehitys

Valtiovarainministeriön kesäkuun taloudellisen katsauksen mukaan Suomen talous ei kasva tänä vuonna, kun hintojen ja korkojen nousu vähentää kotitalouksien kulutusta ja investointeja. Vuonna 2024 BKT kasvaa 1,4 prosenttia, kun hintojen nousu hidastuu ja kotitalouksien tulot kasvavat. Työllisyys kasvaa ensi vuodesta lähtien ja vuonna 2024 työllisyysaste on 74,2 prosenttia ja työttömyysaste 6,8 prosenttia.

Taustaoletukset*	2023	2024	2025
BKT	0,0	1,4	1,9
Työttömyysaste, %	7,0	6,8	6,6
Ansiotasoindeksi, muutos %	4,8	3,6	3,3
Kuluttajahintaindeksi, muutos %	5,9	2,4	1,6

*Lähde valtiovarainministeriön taloudellinen katsaus 15.6.2023

Julkisyhteisöjen alijäämä on 2,4 prosenttia suhteessa BKT:hen vuonna 2023 ja kasvaa siitä kolmeen prosenttiin vuonna 2025. Suurinta alijäämää tekee valtionhallinto. Kuntahallinto pysyy koko ennustejakson lähellä tasapainoa. Valtionhallinnon ja paikallishallinnon yhteenlaskettu mittava alijäämä, väestön ikääntyminen sekä edelleen kasvavat velanhoidokustannukset pitävät velkasuhteen nousevalla uralla jatkossakin.

Hallitusohjelman kuntatalousvaikutukset ovat alustavien arvioiden mukaan maltilliset vuosina 2023 ja 2024. Tarkemmat arviot hallitusohjelman nettovaikutuksista kuntiin selviää syksyllä julkaistavasta kuntatalousohjelmasta.

Mäntsälän kunnan talouden kehitys

Mäntsälän kunnan kaksi edellistä tilinpäätöstä on ollut vahvasti ylijäämäisiä. Edelleen vuoden 2023 ennuste on n. 6,2 milj. euroa ylijäämäinen. Kunnan taseessa oleva kertynyt ylijäämä on 71,34 milj. euroa ja lainakanta 96,4 milj. euroa tilinpäätöstilanteessa.

Hyvinvointialueuudistuksen myötä kunnan talouden rakenne on muuttunut vuoden 2023 alusta lukien. Investointitaso ja lainamäärä säilyvät ennallaan, vaikka verorahoitus putoaa lähes puoleen edellisen vuoden toteutumasta. Kunnan talouden näkökulmasta jatkossa on olennaista hallita vuosikatteen ja investointitason tasapainoa, jotta kunta ei velkaannu ja lainakantaa saadaan hallitulle tasolle. Tuloslaskelman tulee osoittaa jatkossakin ylijäämää, koska nollatulot käytännössä tarkoittaa, että vuosikate ei ole riittävä kattamaan investointimenoja ja lainanlyhennyksiä ja kunta velkaantuu edelleen. Kunnan velkamäärä olisi saatava alenemaan, jotta kunnalla on varaa vuoden 2027 alusta alkaviin isoihin investointeihin.

Kunnan tuloslaskelman kehys on laadittu ylijäämäiseksi kaikille suunnitelmavuosille. Talousarviosuunnitelmavuosiin tulee vielä suhtautua varauksellisesti ja suunnitelmat tarkentuvat myöhemmissä talousarviokäsittelyissä syksyllä. Vuoden 2024 kehys näyttää 3,7 milj. euron ylijäämäistä tilikauden tulosta.

Mäntsälän 2024 talousarviokehys ja vuosien 2025–2027 taloussuunnitelma

Talousarviokehityksen laatiminen on tehty yhdessä palvelualueiden kanssa. Menojen arvioinnissa on huomioitu kustannustason kasvu niissä kuluierissä, joissa kustannukset ovat tänä vuonna kasvaneet ja on tiedossa eri palvelusopimusten mukaiset hintojen korotukset. Muissa menoerissä ei ole mukana indeksikorotuksia, vaan menot on tarkasteltu vuoden 2023 ennusteiden pohjalta.

Kunta-alan työehtosopimuksen mukaisten sopimuskorotusten on arvioitu nostavan kustannuksia 4,85 % vuonna 2023. Edelleen vuodelle 2024 on huomioitu maksettavan sopimuskauden viimeiset korotukset, joiden vaikutus on arvioitu olevan noin 3 % vuodelle 2024. Sopimuskausi päättyy 30.4.2025. Kehyksessä on taloussuunnitelmavuosille arvioitu maltillisempi korotus 2 prosenttia. Palkkojen sivukulut on huomioitu vuoden 2024 tasossa.

Talousarviokehityksen tuloslaskelmassa käyttötalouden toimintakate pienenee edelliseen tilinpäätökseen 55 %, johtuen Keski-Uudenmaan sotekuntayhtymän ja alueellisen pelastustoimen menojen siirtymisestä hyvinvointialueelle. Vuoden 2023 tilinpäätösennusteeseen verrattuna toimintakate kasvaa 2,9 %, ulkoiset toimintatulot pienenevät 8,5 % ja toimintakulut kasvavat vain 0,8 %. Vuonna 2024 tulojen vähennystä on arvioitu mm. tonttien myyntivoitoissa 0,4 milj. euroa, vuokratuloissa 0,4 milj. euroa ja varhaiskasvatusmaksujen muutosten vuoksi 0,3 milj. euroa. Toimintakulut eivät kasva merkittävästi vuonna 2024 verrattuna vuoden 2023 ennusteeseen, johtuen mm. sähkön ja lämmityksen kustannusten arvioidusta alenemisestä ja muiden aineiden ja tarvikkeiden ja tavaroiden kustannusten vähentymisenä.

Palvelualuekohtainen talousarviokehys vuodelle 2024 on esitetty alla olevassa taulukossa (sisältäen ulkoiset ja sisäiset tulot ja menot). Palvelualueittain näkyy muutos muutettuun vuoden 2023 talousarvioon:

	MTA 2023	TA 2024	Muutos %
KOKO KUNTA, vain ulkoiset			
TOIMINTATUOTOT	11 407 954	10 228 617	-10,3
TOIMINTAKULUT	-63 411 126	-66 235 332	4,5
TOIMINTAKATE	-52 003 172	-56 006 715	7,7
KOKO KUNTA, ulkoiset ja sisäiset			
TOIMINTATUOTOT	30 199 551	29 004 814	-4,0
TOIMINTAKULUT	-82 371 218	-85 551 583	3,9
TOIMINTAKATE	-52 171 667	-56 546 769	8,4
HALLINTOPALVELUT			
TOIMINTATUOTOT	2 254 161	2 004 050	-11,1
TOIMINTAKULUT	-9 568 558	-10 869 439	13,6
TOIMINTAKATE	-7 314 397	-8 865 389	21,2
SIVISTYS JA HYVINVOINTIPALVELUT			

TOIMINTATUOTOT	4 432 903	4 036 010	-9,0
TOIMINTAKULUT	-54 130 493	-55 688 795	2,9
TOIMINTAKATE	-49 697 590	-51 652 785	3,9
TEKNINEN- JA ELINVOIMAPALVELUT			
TOIMINTATUOTOT	23 512 487	22 964 754	-2,3
TOIMINTAKULUT	-18 672 167	-18 993 349	1,7
TOIMINTAKATE	4 840 320	3 971 405	-18,0

Taulukko: Ulkoiset ja sisäiset erät palvelualueittain verrattuna vuoden 2023 muutettuun talousarvioon.

Verorahoitus kehyksessä on arvioitu Kuntaliiton kevään ennusteiden mukaisesti. Hyvinvointialueuudistuksen myötä kunnan veroprosentti lukittui vuodelle 2023 8,36 prosenttiin. Kunnan vuoden 2024 tuloveroprosentti tulee pyöristää lähimpään prosenttiyksikön kymmenyksen.

Kehyslaskelman lähtökohtana on 8,3 % sekä nykyiset kiinteistöveroprosentit. Verotuloennusteisiin ja valtionosuuksiin on odotettavissa vielä päivityksiä elo-syyskuussa. Valtionosuuslaskelmiin vaikuttavat edelleen sote-siirtolaskelmat, kun kunnilta hyvinvointialueelle siirtynyttä rahoitusta tarkistetaan vuosina 2024–2025. Siirtolaskelmat päivitetään vuoden 2023 tilinpäätöslukujen ja verotuksen toteutumien perusteella.

Vuosikate on 12,7 milj. euroa, joka riittää investointimenoihin, mutta ei kata kokonaisuudessaan pitkäaikaisten lainojen lyhennyksiä. Kehyksessä on huomioitu Nivos Oy:ltä perittävä pääomalainan korko. Tilikauden ylijäämä on 3,7 milj. euroa.

Vaihtuvakorkoisten lainojen korkotason ennustetaan kasvavan, mutta lainojen hyvä suojaustaso ei nosta lainojen korkokuluja vielä vuonna 2024 merkittävästi. Vuoden 2025 ja 2026 aikana erääntyy merkittävä määrä lainoja, jolla on merkittäviä vaikutuksia tulevien vuosien korkokustannuksiin. Taloussuunnitelmavuonna 2026 korkokustannusten ennustetaan yli nelinkertaistuvan vuoden 2024 tasosta.

Kunnan velkamäärä talousarviokehyksessä 2024 on n. 85 milj. euroa (4 033 euroa/asukas). Vuonna 2024 ei ole tarvetta nostaa uutta pitkäaikaista lainaa. Lainoja lyhennetään lyhennyssuunnitelmien mukaisesti. Taloussuunnittelukaudella velkamäärän arvioidaan hieman tasaantuvan kunnes 2027 velkamäärä lähtee jälleen nousuun.

Kunnan investointimenot kehyksessä vuodelle 2024 on arvioitu olevan 9,6 milj. euroa.

Kunnan väestön arvioidaan kasvavan suunnittelukaudella 0,4 % vuosittain. Merkittävää väestön kehityksessä on, että syntyvyys kunnassa on laskenut huomattavasti viime vuosina, eikä syntyvyyden merkittävää nousua ole näköpiirissä. Lasten määrän väheneminen tulee jatkossa pienentämään varhaiskasvatuksen ja opetuksen palvelutarvetta.

Valmistelija Talousjohtaja Samola Riitta, riitta.samola@mantsala.fi
 Esittelijä Kunnanjohtaja Laurila Hannu
 Päätösehdotus Kunnanhallitus päättää

- hyväksyä vuoden 2024 alustavan talousarviokehityksen liitteenä olevan tuloslaskelman ja rahoituslaskelman talousarvion valmistelun pohjaksi siten, että käyttötalousmenojen ja tulojen vuosikasvu jakautuu palvelualueille esittelytekstissä esitetyn mukaisesti,
- hyväksyä vuoden 2024 talousarvion ja taloussuunnitelman 2025–2027 alustavan laadintaohjeen kunnan ja sen palvelualueiden talousarvion valmistelun lähtökohdaksi.

Käsittely

Talousjohtaja Riitta Samolaa kuultiin asiantuntijana pykälän yhteydessä.

Päätös

Hyväksyttiin päätösehdotuksen mukaisesti.

Liite 1. Mäntsälän kunta/tulos- ja rahoituslaskelma 2024 ja tunnusluvut

Liite 2. Talousarvion ja -suunnitelman laadintaohje vuosille 2024-2027